

Rolnummer 2317
Arrest nr. 55/2002 van 13 maart 2002

ARREST

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 632 van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door de Arrondissementsrechtbank te Nijvel.

Het Arbitragehof, beperkte kamer,

samengesteld uit voorzitter M. Melchior en de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en A. Alen, bijgestaan door de griffier L. Potoms,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 8 januari 2002 in zake de n.v. Pic Epeiche tegen de Belgische Staat, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 18 januari 2002, heeft de Arrondissementsrechtbank te Nijvel de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 632 van het Gerechtelijk Wetboek, doordat in het eerste lid erin wordt voorzien dat de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg recht doende in fiscale zaken wordt bepaald door de ligging van het kantoor waar de belasting is of moet worden geïnd, al dan niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre wegens een beslissing van 23 november 1989 van de secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën betreffende de aanwijzing, als kantoor 'waar de belasting moet worden geïnd', van het ontvangkantoor Namen 4 vennootschappen voor de rechtspersonen die hun maatschappelijke zetel of hun voornaamste inrichting in het arrondissement Waals-Brabant hebben, een onderscheid in het leven wordt geroepen dat geenszins objectief of evenredig kan worden verantwoord, tussen de rechtspersonen waarvan de maatschappelijke zetel in het arrondissement Waals-Brabant is gelegen en de natuurlijke personen waarvan de fiscale woonplaats in Waals-Brabant is gelegen, aangezien de eerstgenoemden ertoe gedwongen zouden zijn in een ver van hun zetel verwijderde plaats te pleiten, wat gepaard kan gaan met hogere kosten en met een groter risico dat zij verstek laten gaan doordat de uitoefening van hun rechten van verdediging moeilijker wordt gemaakt, terwijl de laatstgenoemden zouden vallen onder de 'justitie dicht bij de burger' die de wetgever heeft gewenst, onder meer in het kader van de recente wet van 23 maart 1999 en van het koninklijk besluit van 25 maart 1999, waarbij per provincie een bevoegde fiscale rechtbank wordt aangewezen teneinde de burger een justitie in de buurt van zijn plaats van vestiging te waarborgen ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Voor de Arrondissementsrechtbank te Nijvel werd een geschil aanhangig gemaakt betreffende de relatieve bevoegdheid van de Rechtbank van eerste aanleg te Namen en van de Rechtbank van eerste aanleg te Nijvel om kennis te nemen van een geschil over een aanslag in de vennootschapsbelasting die de n.v. Pic Epeiche, met maatschappelijke zetel te Rixensart, verschuldigd is. Op grond van artikel 632, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek heeft de Rechtbank te Namen zich onbevoegd verklaard, ook al zou de verschuldigde belasting, gelet op een omzendbrief van 23 november 1989 van de secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën, moeten worden geïnd door het ontvangkantoor der belastingen Namen 4 vennootschappen, dat te Namen is gelegen.

De naamloze vennootschap - eisende partij - voert een met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet strijdig verschil in behandeling aan dat zou voortvloeien uit artikel 632, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, tussen de rechtspersonen waarvan de maatschappelijke zetel in het arrondissement Waals-Brabant is gelegen en de natuurlijke personen waarvan de fiscale woonplaats in Waals-Brabant is gelegen, aangezien de eerstgenoemden ertoe gedwongen zouden zijn te pleiten in een verder van hun zetel verwijderde plaats dan de laatstgenoemden. Daarom heeft de voornoemde vennootschap de Arrondissementsrechtbank verzocht de hierboven vermelde vraag aan het Hof te stellen.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 21 januari 2002 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Op 24 januari 2002 hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en A. Alen, met toepassing van artikel 71, eerste lid, van de organieke wet, de voorzitter ervan in kennis gesteld dat zij ertoe zouden kunnen worden gebracht aan het Hof, zitting houdende in beperkte kamer, voor te stellen een arrest te wijzen waarbij de onbevoegdheid van het Hof wordt vastgesteld.

Overeenkomstig artikel 71, tweede lid, van de organieke wet is van de conclusies van de rechters-verslaggevers aan de partijen in het bodemgeschil kennisgegeven bij op 25 januari 2002 ter post aangetekende brieven.

Memories met verantwoording zijn ingediend door :

- de n.v. Pic Epeiche, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 1330 Rixensart, avenue Amélie 21, bij op 7 februari 2002 ter post aangetekende brief;

- de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de gewestelijk directeur der directe belastingen te Namen, bij op 12 februari 2002 ter post aangetekende brief.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1. De rechters-verslaggevers zijn van oordeel geweest dat de beperkte kamer van het Hof ertoe zou kunnen worden gebracht, met toepassing van artikel 71 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, deze zaak af te doen met een arrest waarin wordt vastgesteld dat het Hof klaarblijkelijk onbevoegd is.

A.2. In haar memorie met verantwoording is de n.v. Pic Epeiche van oordeel dat de vraag die aan het Hof wordt gesteld, niet handelt over de grondwettigheid van de beslissing van 23 november 1989 van de secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën, waardoor de handelsvennootschappen met maatschappelijke zetel in Waals-Brabant worden verbonden met het ontvangkantoor Namen 4 vennootschappen, maar wel over de bestaanbaarheid van artikel 632 van het Gerechtelijk Wetboek met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre die bepaling de plaats waar de belasting moet worden geïnd, als wettelijk criterium aanneemt voor de territoriale bevoegdheid van de rechtbanken van eerste aanleg recht doende in fiscale zaken.

De voornoemde naamloze vennootschap geeft toe dat het Hof niet bevoegd is de grondwettigheid van de voormelde beslissing van de secretaris-generaal te beoordelen, die - zo verduidelijkt zij - met toepassing van artikel 159 van de Grondwet evenmin mag worden toegepast door de hoven en de rechtbanken omdat zij ongrondwettig en onwettig is.

A.3. De Belgische Staat, in de persoon van de gewestelijk directeur der directe belastingen te Namen, houdt staande dat artikel 632 van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt, in zoverre het door de belastingschuldige vennootschap aangevoerde verschil in werkelijkheid voortvloeit uit de beslissing die de secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën op 23 november 1989 heeft genomen. Een dergelijke beslissing kan niet het onderwerp zijn van een prejudiciële vraag waarvan het Hof zou kunnen kennisnemen : het Hof is dus onbevoegd om op de gestelde vraag te antwoorden.

- B -

B.1.1. De prejudiciële vraag betreft artikel 632, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1999. Dat artikel bepaalt :

« Ieder geschil betreffende de toepassing van een belastingwet staat ter kennisneming van de rechter die zitting houdt ter zetel van het hof van beroep in wiens rechtsgebied het kantoor gelegen is waar de belasting is of moet worden geïnd of, indien het geschil geen verband houdt met de inning van een belasting, in wiens gebied de belastingdienst is gevestigd die de bestreden beschikking heeft getroffen. [...]

[...] »

B.1.2. Uit de verwijzingsbeslissing volgt dat de gestelde prejudiciële vraag handelt over een aanslag in de vennootschapsbelasting, die ten laste van een naamloze vennootschap werd ingekohierd en moet worden geïnd door het ontvangkantoor der belastingen Namen 4 vennootschappen, dat te Namen is gelegen. Volgens het verwijzende rechtscollege vertoont die vennootschap enkel via het kantoor Namen 4 vennootschappen een band met het rechtsgebied van de Rechtbank van eerste aanleg te Namen en, vervolgens, van het Hof van Beroep te Luik omdat in een beslissing van 23 november 1989 van de secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën het ontvangkantoor Namen 4 vennootschappen werd aangewezen als kantoor « waar de belasting moet worden geïnd » voor de rechtspersonen waarvan de maatschappelijke zetel of de voornaamste inrichting in het arrondissement Waals-Brabant is gelegen.

B.2. Volgens de eisende partij voor het verwijzende rechtscollege zou artikel 632, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek een onderscheid in het leven roepen « dat geenszins objectief en evenredig kan worden verantwoord, tussen de rechtspersonen waarvan de maatschappelijke zetel in het arrondissement Waals-Brabant is gelegen en de natuurlijke personen waarvan de fiscale woonplaats in Waals-Brabant is gelegen, aangezien de eerstgenoemden ertoe gedwongen zouden zijn in een ver van hun zetel verwijderde plaats te pleiten, wat gepaard kan gaan met hogere kosten en met een groter risico dat zij verstek laten gaan doordat de uitoefening van hun rechten van verdediging moeilijker wordt gemaakt, terwijl de laatstgenoemden zouden vallen onder de ‘ justitie dicht bij de burger ’ die de wetgever heeft gewenst, onder meer in het kader van de recente wet van 23 maart 1999 en van het koninklijk besluit van 25 maart 1999, waarbij per provincie een bevoegde fiscale

rechtbank wordt aangewezen teneinde de burger een justitie in de buurt van zijn plaats van vestiging te waarborgen ».

B.3.1. Het voormelde artikel 632, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek stelt het door de eisende partij voor het verwijzende rechtscollege betwiste verschil in behandeling niet in.

B.3.2. In tegenstelling tot wat de eisende partij staande houdt, vloeit dat verschil in behandeling voort uit de beslissing van 23 november 1989 van de secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën, waarbij het ontvangkantoor Namen 4 vennootschappen wordt aangewezen als kantoor « waar de belasting moet worden geïnd » voor de rechtspersonen waarvan de maatschappelijke zetel of de voornaamste inrichting in het arrondissement Waals-Brabant is gelegen.

B.4. Luidens artikel 26, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, aangenomen ter uitvoering van artikel 142 van de Grondwet, doet het Hof, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak bij wege van arrest op vragen omtrent :

« 1° de schending door een wet, een decreet of een in artikel 26*bis* [thans artikel 134] van de Grondwet bedoelde regel van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten;

2° onverminderd 1°, elk conflict tussen decreten of tussen regels bedoeld in artikel 26*bis* [thans artikel 134] van de Grondwet, die uitgaan van verschillende wetgevers en voor zover het conflict ontstaan is uit hun onderscheiden werkingssfeer;

3° de schending door een wet, een decreet of een in artikel 26*bis* [thans artikel 134] van de Grondwet bedoelde regel van de artikelen 6, 6*bis* en 17 [thans de artikelen 10, 11 en 24] van de Grondwet ».

B.5. Het in het geding zijnde verschil in behandeling vloeit niet voort uit een bepaling die het Hof zou vermogen te toetsen. Immers, noch het voormelde artikel 26, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989, noch enige andere grondwettelijke of wetsbepaling verleent het Hof de bevoegdheid zich uit te spreken over een beslissing van de secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën.

Om die redenen,

het Hof, beperkte kamer,

met eenparigheid van stemmen uitspraak doende,

stelt vast dat het Hof niet bevoegd is.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 13 maart 2002.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior